

SUOMEN KIELEN OPETUKSESTA ULKOMAILLA

FK Maija Kainulainen on vuosina 1974-1976 toiminut opetusministeriön lähettämänä suomen kielen ja Suomen kulttuurin lehtorina Lakehead Universityssä Kanadassa; vuosina 1976-78 Suomen Ottawan Suurlähetystön tiedotussihteerinä ja 1979-80 Ulkomaan lehtori- ja kieliasian neuvottelukunnan pääsihteerinä.

Suomalainen aikakauslehti kiinnitti vastiikään huomiota eräässä saksalaisessa messu- ja kongressialan julkaisussa olleeseen artikkeliin, jossa valitettiin englannin monopoliasemaa kansainvälisessä kanssakäymisessä. Saksan kielen puhujat siinä protestoivat sitä, että useimmat heistä joutuvat englantia käyttäessään yksinkertaistamaan puhettaan, luopumaan persoonallisesta ilmaisustaan. Englannin asema kansainvälisen kanssakäymisen välineenä tuomitsee suuren osan keskustelijoista älylliseen keskinkertaisuuteen, artikkelissa todetaan. Kyseessä on lehden mukaan henkinen riisto, joka kohdistuu suureen osaan ihmiskuntaa. Samassa yhteydessä wieniläinen tohtori käytti - kuin suomalaisia osoitellen - huonosta, kankeasta englannista nimitystä Finnglish. Termi ihmetyttää, mutta muuten artikkeli sisälsi meille suomalaisille tutun asian, kokemuksen, johon kohtalonamme on ollut ja tulee vastaisuudessakin olemaan kansainvälisessä kanssakäymisessä alistua. Vastaaan ei auta pullikoida: kansain-

väliset yhteytemme ovat vieraan kielen taitomme varassa, olkoon aikakauden lingua franca milloin mikin: latina, ruotsi, venäjä, ranska, saksa tai englantia. Ja yhtä vastaan-sanomatonta lienee, että useimmissa tapauksissa tämä kieli suomalaisten suussa kääntyy 'Finnglishiksi', olivatpa koulumaisterit miten oivallisia tahansa. Sillä niin vaihalloista on vaihtaa kieltä ja mieltä. Tästä huolimatta näinä uusviennin ja uusrealismin aikoina monelle mahdollisuuksiaan etsivälle suomalaiselle oma äidinkieli saattaa näyttäytyä suoranaishenkinä rasitteena. Virtaviivaisen kosmopoliittisuuden houkutus käyvät monille vastustamattomiksi. Suomi on este.

Siksi onkin hämmästyttävää, että kansainvälisesti suomen kieli kuitenkin käy kaupaksi. Tosiasia on, että suomea opiskellaan tällä hetkellä maailmassa enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Kiinnostus juontaa alkunsa jo 1800-luvulta; silloin se oli luonteeltaan etupäässä tieteellistä. Erityisesti 1960-luvulla ja

sen jälkeen tilanne on nopeasti muuttunut. Julkisen rahoituksen osuus on kansainvälisten kulttuurisuhteittemme alalla kasvanut, ja viralliset kulttuurisopimusjärjestelyt ovat ETY-kokouksen jälkeen lisääntyneet. Suomen solmimissa kulttuurisopimuksissa sovitaan nykyisin myös kielten lehtoreiden vaihdosta. 1970-luvun viimeisinä vuosina aikaansaatiin kulttuurisopimus Belgian, Itävallan, Japanin, Saksan Liittotasavallan ja Turkin kanssa. Vireillä on paraikaa kulttuurisuhteiden vilkastuttaminen Espanjan, Kreikan ja Portugalin kanssa. Kulttuurisuhteiden solmiminen eräiden Euroopan ulkopuolisten maiden kanssa tulee lähiaikoina ajankohtaiseksi.

Suomen kielen ja Suomen kulttuurin opetusverkko käsittää tällä hetkellä noin 60 yliopistoa yli kahdessakymmenessä maassa. Opettajia arvioidaan olevan parisataa ja opiskelijoiden lukumäärä nousee kolmeen tuuhanteen. Toiminnan ulottuvuuksia ei ole enää 1980-luvulla syytä sanottavasti laajentaa. Sen sijaan voimavaroja keskitetään olemassa olevien opetuspaisteiden tukemiseen, lehtoreiden koulutukseen sekä alan oppimateriaalien ja opetusmenetelmien kehittämiseen. Poikkeuksen tekevät kuitenkin ne alueet, joilla puhutaan espanjaa, portugalia, arabiaa ja ja-

pania. Näitä kieliä puhuvien kansojen kesken meidän olisi vielä rakennettava kielisilloja.

Ulkomaisissa yliopistoissa suomen kieltä opetetaan vain harvoin omassa oppituolissa, vielä harvemmin omassa laitoksessa. Tavallisimmin suomi on yhdistettynä fennougristiikkaan tai skandinavistiikkaan, joskus myös yleisen kielitieteen laitokseen. Jokainen opetuspaiste on omanlaisensa ja asettaa kulloisellekin lehtorille omat vaatimuksensa. Kaikkialla yhteisenä piirteenä on kuitenkin, että opiskelijoita harjaannutetaan suomen kielen suulliseen ja kirjalliseen käyttöön. Siinä tarkoituksessa annetaan opetusta suomen kielen rakenteesta ja historiasta. Useimmissa laitoksissa opintoihin sisältyy myös luentoja ja harjoituksia suomen sukukielistä, suomen kielellä säilyneestä perinteestä ja Suomen historiasta, kirjallisuudesta ja yhteiskunnasta. Kymmenien opetuspaisteiden joukossa ovat harvinaisia ne yliopistot, joissa opiskelija voi valita suomen kielen pääaineekseen. Useimmiten suomi on sivuaine tai sitten täysin ylimääräinen harrastusaine, jota ei voi sitoa akateemiseen tutkintoon. Suomen valitseminen opiskeluaineeksi edellyttää poikkeusta erikoislaatuista harrastuneisuutta ja mielenkiintoa.

Keväällä 1975 järjestettiin New Yorkissa Pohjois-Amerikan yliopistoissa toimivien suomen kielen ja Suomen kulttuurin opettajien kokous. Kokouksen väliaikana otetussa kuvassa vasemmalta tohtori Ralph Jalanken (Suomi College, Hancock, Michigan), prof. Kim Nilsson (Madison, Michigan), prof. Robert Harms (Austin, Texas) ja lehtori Inkeri Rank (Los Angeles, Kalifornia). Valok. Pertti Virtaranta.

Suomesta käsin tuetaan ulkomailla annettavaan suomen kielen opetusta monin tavoin taloudellisesti. Mikäli ulkomaisen yliopiston palkkaus ei ole riittävä pätevän lehtorin saamiseksi Suomesta, maksetaan muutamille lehtoreille valtion varoista palkanlisää. Tällaisia lehtoreita Suomella on tällä hetkellä mm. Lontoossa, Pariisissa, Amsterdamissa, Groningenissa, Reykjavikissa, Napolissa, Venetsiassa, Wienissä, Madridissa, Thunder Bayssä ja lähes kaikissa sosialistisissa maissa, yhteensä 27. Suomi tukee monella muullakin tavoin lehtoreiden ja laitosten työtä. Laitoksiin toimitetaan suomalaisia päivä- ja aika-kausilehtiä, opetusaineistoa ja muuta ajankohtaista materiaalia. Suomesta käsin pidetään säännöllistä yhteyttä suomea opettaviin henkilöihin. Alan seminaareja, konferensseja ja jatkokoulutustilaisuuksia järjestetään sekä asemamaassa että vuosittain Suomessa. Mahdollisuuksien mukaan pyritään Suomesta lähettämään laitoksiin asiantuntijavierailijoita, jotka luennoillaan stimuloivat laitoksissa tehtävää työtä. Myös eri laitosten välistä yhteistyötä ja erikoistumista pyritään Suomesta käsin kaikin tavoin edistämään.

Suomen kielen oppikirjoja ulkomaalaisille on julkaistu tärkeimpiä kielialueita varten, samoin kielistudio-opetusta varten on saatavilla ohjelmia. Kilpailu elintilasta on maailmalla kova. Tiukkojen yliopistobudjettien ja ankaran olemassaolotaistelun vallitessa pikkukielet pudotetaan yliopistojen ohjelmista helposti pois.

Suurvallat edistävät tehokkaasti kielensä ja kulttuurinsa tuntemusta ulkomailla. On raskasta ja kallista ylläpitää maailmankieltä, mutta sen mukanaan tuomat taloudelliset ja poliittiset edut ovat kiistattomat. Tällaisia etuja eivät pienet valtiot voi saada vaikka kuinka tukisivat oman kielensä opetusta ja tuntemusta ulkomailla. Miksi Suomikin sitten käyttää tähän toimintaan aikaa ja varoja? Syyt ovat lähinnä seuraavat:

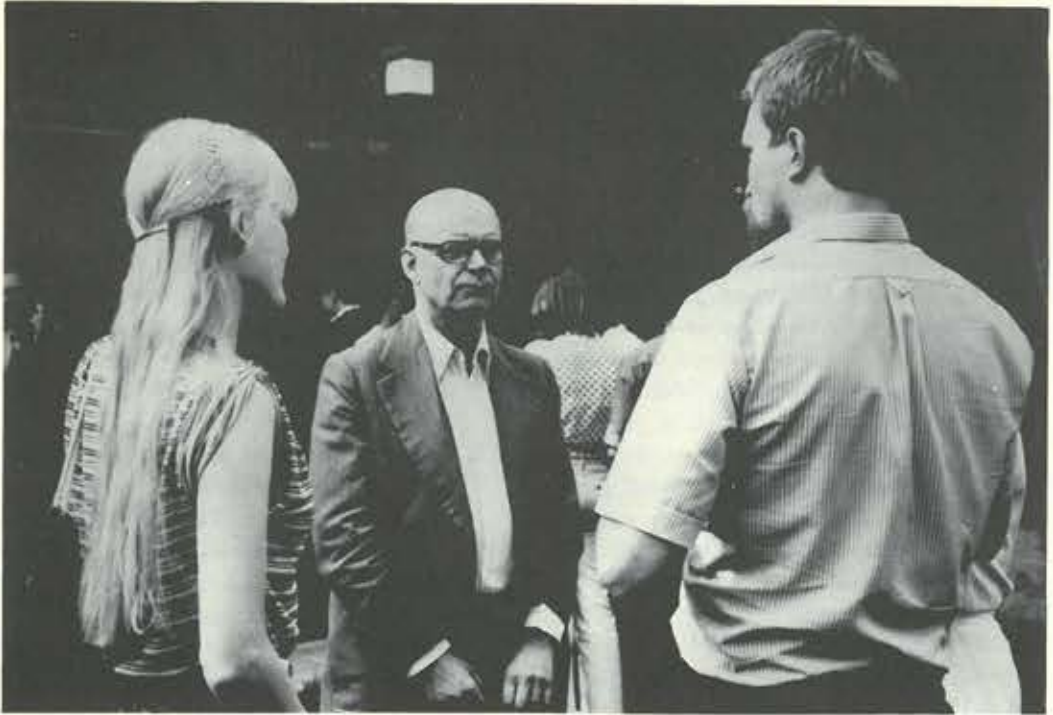
1. Yleinen kansainvälinen käytäntö ja vastavuoroisuuden vaatimus korkeimman ope-

tuksen ja tutkimuksen alalla, riippumatta hyötynäkökohdista.

2. Tarve luoda kielisiltoja pienistä kielialueista suurempiin ja toisiin samanlaisiin. Kääntäjiä ja tulkkeja, jotka ovat tuiki tarpeellisia niin diplomatiassa, kaupassa kuin kirjallisuudessaakin saadaan parhaiten ulkomaalaisista, jotka vieraan kielen opetetaan kääntävät sitä äidinkielelleen. Jonkinlaisena kansallisen omavaraisuuden merkinä on pidettävä sitä, että puhe kääntyy suomesta suoraan arabiaksi/bulgariaksi/kiinaksi jne. ilman välikätenä toimivaa maailmankieltä.
3. Kielen ja kulttuurin opetusohjelmat ulkomailla ja ulkomaalaisille ovat suhteellisen halpa, tehokas ja pitkä-ynnä syvävaikutteinen osa Suomen yleistä kansainvälistä tiedotus- ja yleisösuhteitoimintaa ja kulttuurivientiä. Ne ulkomaalaiset, jotka opiskelevat kieleemme ja perehtyvät oloihimme, pyrkivät yleensä saamaan käyttöä näin hankkimalleen pääomalle: he kirjoittavat kirjat ja artikkelit, pitävät puheet ja radioesitelmät Suomesta maailman yleisöille.
4. Väestön ja työvoiman liikkeet yli kansallisten rajojen saattavat varsin nopeasti synnyttää huomattavaa käytännöllistä suomen kielen tarvetta ulkomailla, niin kuin on käynyt esim. Ruotsissa. Opetustoimen, sosiaalihuollon, poliisin ja tullin piirissä tarvitaan suomen kielen taitoista virkailijakuntaa. Sitä voidaan kouluttaa, mutta vain jos on kouluttajia ja instituutioita, joilla on tällaisen kieliohjelman edellyttämä tieto ja kokemus.

Saavutettujen tulosten ja niihin käytettyjen varojen suhde suomen kielen ulkomaalaisopetuksessa on todettu erinomaiseksi. Suomea taitavien ulkomaalaisten merkitys Suomen kulttuurisuhteille, politiikalle ja tekniselle viennille on jatkuvasti lisääntymässä.

Tätä työtä kehittää ja edistää pysyväisluonteinen valtion komitea, Ulkomaanlehtori- ja kielikurssiasiain neuvottelukunta, UKAN. Komitean jäsenenä on eri yliopistojen ja kor-

Keskellä neuvottelukunnan puheenjohtaja, professori Pertti Virtaranta

keakoulujen professoreja sekä Suomen kulttuurin erikoistuntijoita. Opetusministeriö ja Ulkoasiainministeriö ovat asettaneet neuvottelukuntaan omat edustajansa. Järjestely on osoittautunut erinomaiseksi, koska se takaa läheiset yhteydet yliopistomaailman ja Suomen kulttuuriviennistä vastuussa olevien virkamiesten välillä. Neuvottelukunnalla on lisäksi päätoiminen sihteeri sekä osapäivätoiminen toimistoapulainen. Toimeenpanevan henkilökunnan osalta neuvottelukunta kaipaava lähiaikoina vahvistusta, sillä työ kasvaa kaiken aikaa.

Neuvottelukunnan tehtävänä on asetussanojen mukaisesti

- 1) Kehittää ja valvoa ulkomaalaisille tarkoitettua suomen kielen ja Suomen kulttuurin opetusta
  - seuraamalla suomen kielen ja Suomen

kulttuurin opetuksen kehitystä ulkomaisissa yliopistoissa ja tekemällä sitä koskevia esityksiä opetusministeriölle,

- tutkimalla suomen kielen ja Suomen kulttuurin ulkomaanlehtoreiden tarvetta muissa maissa ja ulkomaanlehtoreiden palkkiokysymyksiä sekä tekemällä esityksiä opetusministeriölle mainituista asioista,
- vastaamalla ulkomaalaisia varten tarkoitettujen suomen kielen ja Suomen kulttuurin sekä myös suomenruotsalaista kulttuuria koskevien kurssien järjestelyistä sekä tekemällä esityksiä opetusministeriölle kyseisistä kurssitoiminnoista,
- vastaamalla ulkomaalaisia varten tarkoitettujen suomen kielen ja Suomen kulttuurin kurssien järjestelyistä sekä teke-

mällä esityksiä opetusministeriölle kyseisistä kurssitoiminnoista.

- 2) Huolehtia suomalaisten korkeakoulujen opiskelijoiden osallistumisesta muissa Pohjoismaissa järjestettäviin kielikursseihin sekä yhteydenpidosta muissa Pohjoismaissa toimiviin vastaaviin hallintoelimiin.
- 3) Seurata kulttuurisopimuksiin ja vaihto-ohjelmiin perustuvaa vastavuoroista kielten lehtoreiden vaihtoa sekä tehdä opetusministeriölle sitä koskevia esityksiä.

Ulkomaanlehtoritoiminnan lisäksi UKAN järjestää kesäisin Suomessa useita eritasoisia kesäkursseja. Tulevana kesänä näitä kursseja on kaikkiaan kahdeksan. Kesällä 1980 tällaisilla kursseilla opiskeli noin 200 henkeä. Heistä n. 80 tuli pohjoismaista, loput olivat eri puolilta Eurooppaa ja Pohjois-Amerikkaa. Suomen ja ulkovaltojen kulttuurinvaihtosopimukset määrittelevät nykyisin eri maiden kurssikiintiöt. Hakijoita on runsaasti. Hakijoista asetetaan etusijalle ne, jotka opintojensa tai työnsä vuoksi tarvitsevat suomen kielen taitoa ja jotka voivat esittää hakemuk-

sensa tueksi yliopistonsa suomen kielen professorin tai lehtorin suosituksen. Kurssit ovat ilmaiset; niille pääsy on tulkittava Suomen valtion stipendiksi. Suomessa asuvat ulkomaalaiset eivät voi näille kursseille hakea, ja heitä jää UKANin kielikursseiden ulkopuolelle suuri joukko. Suomessa ulkomaalaisia asuu pysyvästi noin 20 000, lukumäärä nousee kesäisin 30 000:een. Erilaisten vaihto-ohjelmien perusteella Suomeen saapuu vuosittain jo nyt satoja ulkomaisia tutkijoita, opettajia ja eri alojen spesialisteja. Suomi ei ole enää maailman metsäkyliä, vaan osallistuu kiihtyvällä vauhdilla kansainväliseen kanssakäymiseen. 1980-luvulla on varauduttava ulkomaiden opiskelijoiden määrän kasvuun Suomen korkeakouluissa. Tämä merkitsee sitä, että suomen kielen opetusta sekä erilaisia maan kulttuuri- ja yhteiskuntaelämään perehdyttäviä kursseja tullaan 1980-luvulla tarvitsemaan huomattavasti enemmän. Tällä hetkellä Suomessa asuvat ulkomaalaiset voivat lukukausien aikana saada suomen kielen perusopetusta 5 yliopistossa ja korkeakoulussa. Kesällä opetusta on 4 kesäyliopistossa ja eräät vapaat kansansivistysjärjestöt organisoivat kesäkursseja. Tämä opetus on maksullista.

Maisteri Markku Rainio, joka toimii Petroskoin yliopiston suomen kielen lehtorina, on yksi Savonlinnan kesäkurssin suomen kielen opettajista. 1979. Valok. Pertti Virtaranta.

UKAN pyrkii mahdollisuuksiensa mukaan antamaan asiantuntija-apua tämän opetuksen järjestelyissä, mutta sen resurssit ovat rajalliset. UKANin läheisin työpari on helsingin yliopiston suomen kielen laitoksen yhteydessä toimiva ulkomaalaisopetuksen yksikkö. Siellä on neljä täysipäiväistä lehtoria. Opiskelijoita lasketaan lukukautta kohti olevan 300-400. Osastossa ei ole numerus claususta, vaan kyseessä on eräänlainen vapaan yliopiston kokeilu. Ulkomaalaiset eivät myöskään maksa lukukausimaksua, elleivät ole arvosa-naopiskelijoita. Opetus jakautuu arvosa-kursseihin ja käytännön kielenopetukseen. Osastossa voi suorittaa ulkomaalaisia varten laaditun approbatur-arvosanan suomen kielessä.

Koska valtaosa Suomessa asuvista ulkomaalaisista asuu Helsingin seudulla, paine näille kurseille on kova. Syksyllä 1980 alkaneet alkeiskurssit olivat kaikki kolme ennätysmäärisiä, ylisuuria (70 henkeä!). On luonnollista, ettei opetuksessa näissä oloissa voida päästä toivottuihin tuloksiin. Eniten kärsivät tilanteesta ne, joita tulisi eniten tukea: kaukaisista ja vieraista maista Suomeen kansainvälisten sopimusten turvin opiskelemaan tulevat. Sama koskee pakolaisia. Maailman pakolaisongelma sivuaa yhä useammin konkreettisesti Suomeakin. Seka-avioliitot, kasvava kansainvälinen kanssakäyminen, vähitellen alkava ulkosuomalaisten jälkeläisten hakeutuminen opiskelemaan Suomeen merkitsee, että tarve opettaa suomea myös Suomessa oleskeleville ulkomaalaisille tulee kasvamaan, halusimmepa sitä tai emme. Helsingin yliopiston ulkomaalaisopetus taistelee riittämättömien opettajavoimien, heterogeenisen opiskelijamassan, puutteellisten oppimateriaalien ja kehittymättömien opetusmenetelmien kanssa.

Helsingissä kukoistaa kirjava ja kontrolloimaton yksityinen liiketoiminta suomen kielen opettamiseksi ulkomaalaisille. Asialla ovat yksityiset kielikoulut, erilaiset ystävyysseurat, yhdistykset ja järjestöt. Helsingissä on lisäksi yllättävän paljon sellaisia henkilöi-

tä, jotka ovat edenneet opiskelussaan jo varsin pitkälle ja joille tavanomainen ryhmäopetus ei sovellu. Tällaisia ovat lähetystöjen virkamiehet, kansainvälisten järjestöjen, teollisuuden ja liike-elämän parissa työskentelevät ulkomaalaiset. Heidän ainoa mahdollisuutensa on yksityisopetus. Helsingin ulkopuolella asiantuntemusta ja apua ei ole usein edes rahalla saatavissa. Tilanne edellyttäisi ilmiselvästi nopeita toimenpiteitä oppikirjatuotannon ja oppimateriaalien kehittämiseksi. Voimavarat olisi suunnattava erityisesti keskittämiseen, suomen alkeet hallitsevien ulkomaalaisten määrää alkaa olla jo siksi suuri. Samalla ulkosuomalaisten erityistarpeet, kaksikielisyys ja puolikielisyyskysymykset vaativat huomiota.

Nähtävissä olevan kehityksen perusteella tulee 1980-luvulla myös tilapäisesti ulkomailta asuvien suomalaisten määrä kasvamaan. On arveltu, että yksinomaan arabimaissa tulee olemaan erilaisten vientiprojektien takia satoja kouluikäisiä suomalaisia lapsia. Näiden lasten suomen kielen opetuksen järjestämiseksi ja kielitaidon ylläpitämiseksi olisi kehitettävä omaa opetusaineistoa. Tämä vastuu ei tällä hetkellä näytä kuuluvan kenellekään, mutta jo nyt on nähtävissä, että UKANin ja Helsingin yliopiston ulkomaalaisopetuksen yksikön puoleen kääntyään entistä useammin tässäkin kysymyksessä. Käytännössä ovatkin UKANin lähettämät ulkomaanlehtorit kantaneet vastuun opetuksen alullepanosta ja oppimateriaalin laatimisesta eri puolilla toimiville pienten lasten kouluille. Mainitsen vain Hannele Branchin (Lontoo), Natalia Baschmakoffin (Pariisi) ja Marja-Liisa Martinin (Thunder Bay) tehokkaan toiminnan. Mitä taas siirtolaisten suomen kielen harrastukseen tulee, on todettava, että vastuu siitä kuuluu ensisijaisesti vastaanottavien maiden viranomaisille, mutta toiminnan käyntiinsaattaminen edellyttää, että Suomes-ta käsin ollaan valmiit tukemaan tätä työtä.

Ensisijaisesti tulee kysymykseen opettajien jatko- ja täydennyskoulutus, alan oppimate-

riaalien ja oppimenetelmien sekä yleisen teorian kehittäminen.

Oppiaineen menetelmät eivät ole hetkessä opittavissa. On syytä jyrkästi torjua sellainen yleinen harha, että kuka tahansa suomea hyvin taitava henkilö voi sitä myös toiselle opettaa. Työhön eivät sovellu myöskään äidinkielenopetuksen opetusmenetelmät, sen jokainen vieraan kielen opettaja ymmärtää. Opettajan on kyettävä irtautumaan kielenpuhujan asenteestaan ja opittava näkemään oma äidinkielenensä ulkoapäin, yhtenä kieliopillisena systeeminä, yhtenä mahdollisuutena jäsentää maailma. On jouduttu tekemään paljon työtä tämän oivalluksen juurruttamiseksi suppeita kielitieteellisiä piirejä laajemmalle.

Mistä sitten hankkia oppi tähän työhön? Alan kielitieteellistä kirjallisuutta ei juuri ole, "suomi vieraana kielenä" -oppiaine ei ole vielä syntynyt. Missään maamme korkeakoulussa ei voi hankkia valmennusta ulkomaalaisopetukseen. Käytännön sovellutuksia ei ole paljon: viisi eri aikoina valmistunutta alkeisoppikirjaa, joitakin harjoituskirjoja ja joku oheislukemisto. Oppikirjat vanhenevat nopeasti, ja uusi kielentutkimus avaa uusia näkökulmia kielenopetuksen kaikkien osaluoiden kehittämiseksi. Lehtorit yrittävät selvittää parhaansa mukaan. Vuosien mittaan heidän pöytälaatikoihinsa on kertynyt aineistoa, jota voitaisiin julkaista laajempaan käyttöön. Mutta tämä on hidas tie. Tarvitaan keskitettyjä toimia tilanteen korjaamiseksi. Neuvottelukunta onkin tämän vuoden alussa tehnyt Opetusministeriölle esityksen alan tutkijan/didaktikon toimen perustamiseksi Helsingin yliopiston ulkomaalaisopetuksen yhteyteen. Neuvottelukunta on tehnyt myös aloitteen ulkomaanlehtoreiden valmennuskurssin järjestämiseksi. Alan ensimmäinen perusteos on syntymässä UKANin toimesta, sen kirjoittajina professori Fred Karlsson, suomen kielen ulkomaalaisopetuksen merkittävä teoreetikko, sekä joukko käytännön opetustyössä ulkomailla kokemuksensa hankkineita lehtoreita. Alkuun on siis jo päästy. Nykyisessä tilanteessa

luontevin ratkaisu olisi lisätä Helsingin yliopiston ulkomaalaisopetuksen resursseja niin, että siitä voisi tulla suomen kielen ja Suomen kulttuurin ulkomaanopetuksen sisältöä ja menetelmiä kriittisesti kehittävä valtakunnallinen keskus.

Selvimmän yhteistyön tulokset ovat näkyneet toistaiseksi kirjallisuuden viennin alalla. 1970-luvulla suomen kieltä taitavien ulkomaalaisten joukon lisääntyminen teki mahdolliseksi aloittaa määrätietoiset ponnistelut suomalaisen kirjallisuuden kääntämiseksi ja tunnetuksi tekemiseksi. Vuonna 1977 perustettiin Suomen kirjallisuudentiedotuskeskus, jonka kanssa UKAN jakaa yhteiset tilat Helsingin Kruunuhaassa. Kirjallisuuden tiedotuskeskuksen kanssa UKANin on tulevaisuudessa mahdollista lehtoriverkoston välityksellä edistää Suomen kirjallisuuden kääntämistä, järjestää alan seminaareja ja symposiumeja.

Tämä kaikki on mieltä innostavaa, mutta lopuksi on syytä muistaa mikä on todellisuus. Neroutta on maailmassa vähän. Pieni kieli-alue tuottaa pitkässäkin ajassa vähän merkkiteoksia. On muistettava, että pienen maan maine maailmalla on paljon enemmän kuin ison riippuvainen kaikista sen toimista, että puhtaat kulttuurisaavutukset eivät näyttele suurta osaa Suomi-kuvan leviämässä. Suuren kansan kuva koostuu useammista elementeistä, se on komplisoidumpi kuin jonkun keskivertoulkomaalaisen kuva Suomesta (Suomi -sauna -sivu -Kalevala -Viren). Tässä katsannossa Suomen kulttuuriviennin oma-eräisin ja luonteenomaisin alue on suomen kieli. Sen kehittymistä nykyaikaiseksi kulttuurikieleksi ja elävän suomalaisen kansallisen kulttuurin perustaksi on pidettävä Suomen kansan tähän asti tärkeimpänä saavutuksena.

Tekisi mieli arvella, että näitä pikku kieliä ja kirjallisuuksia on ruvettu entistä paremmin suvaitsemaan myös kansainvälisessä makroyhteisössä. Kaiken kiireen, muuttumisen, suihkumatkailun, paineen ja vauhdin keskelä niitä voidaan heretä vielä suojelemaankin,

kuten viimeisiä susia, villipeuroja ja Alta-jokea! Tähän suuntaan mielestäni viittaa suomen kielen ystävien kasvu maailmalla.

Lähteet:

Siikala, Kalervo: Suomen kansainväliset kulttuurisuhteet, 1976

Virtaranta, Pertti - Tolvanen, Kari: Suomea ulkomailla, 1971

Suomen kuva maailmalla, 1969

FINNISH LANGUAGE INSTRUCTION ABROAD

The Finnish language is being studied at present in foreign countries more than ever before. Interest in Finnish began to stir back in the 1800s, when it was mainly of a scientific nature. Since 1969, in particular, the situation has changed rapidly. The part played by public funds in the management of Finland's international cultural relations has increased in importance; and since the Conference for Security and Cooperation in Europe, which was held in Helsinki, official cultural exchange agreements have been gaining ground. In the cultural agreements entered into by Finland, provision is regularly made nowadays also for the exchange of language instructors.

The instruction network resulting from these exchange arrangements involves at present some sixty universities in more than twenty different countries. The number of teachers is estimated to rise to a couple of hundred and the number of students to three thousand. There is no longer any reason to expand the range of activity to any noteworthy extent during the 1980s. On the other hand, the available resources should be concentrated on supporting the existing facilities of instruction, the training of teachers and the development of the materials and methods of instruction. Exceptions to the rule, however, are those areas where Spanish, Portuguese, Arabic and Japanese are spoken. Language bridges should still be built with the nations speaking these languages.

In only a few universities abroad has a separate professorial chair of Finnish been established, and even rarer are separate institutes of Finnish studies.

In most cases, Finnish is combined with Finno-Ugric or Scandinavian studies; sometimes, it is merged into a general department of foreign languages. Every place of instruction is a separate entity, and the demands made on each instructor are different. Everywhere, at any rate, there is a common feature: the students are trained in the oral and written use of the Finnish language.

Among the dozens of institutions where Finnish is taught, rather exceptional are the universities at which students can choose Finnish as their main subject. In most cases, Finnish is a minor subject or, then, is offered as quite a special subject, one hard to fit into the regular academic course. The choice of Finnish as a subject must without exception mean quite unusual interest in the language and an active desire to learn it.

The major powers effectively promote knowledge abroad of their language and culture. It is a strenuous and costly matter to keep any language alive on a global scale, but the economic and political advantages to be gained are indisputable. Advantages of this kind cannot be obtained by small nations no matter how much they might support the teaching of their language and promote knowledge of it abroad. Why, then, does Finland devote time and spend money on activity of this kind?

The main reasons are the following:

1. General international practice and the requirement of reciprocity in the sphere of higher education and scientific research, regardless of considerations of advantage.
2. A need to build language bridges from small language areas to larger ones as well as to other ones of the same kind.
3. Educational programs in the spheres of language and culture abroad and for foreigners are a relatively inexpensive, effective and far-reaching part of Finland's general international information and public relations activity and cultural exports.
4. The movements of population and labor across international boundaries are apt quite rapidly to create a noteworthy practical need for the Finnish language abroad, as has happened in, for instance, Sweden.

The relation between results achieved and funds expended in Finnish language instruction abroad has been perceived to be excellent. The significance of foreigners with a knowledge of Finnish to Finland's cultural relations, politics and technological export trade is steadily on the rise.